

TataurangaKiTeKura

AOTEAROA

Ko ngā raraunga ka hua ake i te TataurangaKiTeKura, hei whakaputa māramatanga, hei tūhura hoki i ngā kōrero mō te hunga taiohi. Ka whakahaerehia te TataurangaKiTeKura ki Aotearoa, otirā ki ētahi whenua o te ao. E wātea ana ngā raraunga hei whakamahi mā te hunga ākonga i roto i ā rātou kaupapa mātauranga. Ka nui te mihi, mōu i whai wāhi mai.

He pārongo tūmataiti

Ko ngā pātai ka tohua ki te **Tūmataiti**, ka whakaurua ki te pātangi raraunga o TataurangaKiTeKura, koia anake. Kāore ērā e whakahokia ki tō kaiako i roto i ngā raraunga mō tō akomanga.

Ko ō whakautu ki ngā pātai 6 ki te 21, ka whakahokia ki tō kaiako hei ripanga kotahi, e taea ai ngā hononga taurangi te tūhura i roto i te akomanga.

He takitahi te whakahoki i ngā ripanga mō ērā atu o ngā pātai ki tō kaiako, kia kore ai e taea te tuhonohono tētahi ki tētahi.

Ngā kōrero mōu ake

1. Tohua tō ira?

- Tāne
- Wahine
- Ira kē atu (tuhia):
- Mokowhiti atu i tēnei pātai

2. E hia ō tau?

aku tau

3. I whānau mai koe i tēhea whenua?

- Aotearoa
- I tāwāhi. Tohua te ingoa mohoa nei o te whenua (hei tauira: Ingarangi, Kuki Airani):

4. Nō tēhea mātāwaka koe? Tohua te/ngā whiriwhiringa e hāngai ana ki a koe.

- Pākehā
- Māori
- Hāmoa
- Kuki Airani
- Tonga
- Niue
- Haina
- Iniana
- Mātāwaka kē atu, pērā i te TATIMANA, te HAPANIHĪ, te TOKELAU. Tuhia:

5. E hia ō reo whakawhitiwhiti kōrero mō ngā āhuatanga o ia rā?

 te/ngā reo

6. He ringa mauī koe, he ringa matau rānei? He ōrite rānei te raka o ngā ringa e rua (arā, he rakarua)?

- Ringa matau
- Ringa mauī
- He ōrite ngā ringa e rua

7. He aha te tae o ō karu?

- Kahurangi
- Hāura
- Kiwīkiwi
- Kākāriki
- Kārikihāura

8. He aha te tae horomata o ōu makawe?

- Pango
- Urukehu
- Parauri
- Uruwhero

Mā

9 a. He mōkai āu? He mōkai rānei tā tētahi kei tō kāinga e noho ana?

Āe

Kāo

9 e. He aha ngā mōkai kei tō kāinga? Tuhia te maha o tēnā me tēnā.

Kurī	0
Ngeru	0
Ika	0
Manu	0
Rāpeti	0
☐ He mōkai kē atu	

10. Kua whati rānei tētahi wheua i tō tinana i tētahi wā o mua?

Āe

Kāo

Ō Inenga

11. Inea tō tāroaroa ki te henemita (cm) e pātata ana (kaua e kuhu i ō hū). Tuhia ki konei.

cm

12. Inea te roa o ō raparapa waewae, kaua e kuhu i ō hū. Tuhia hei mitarau (cm), kia kotahi te mati ā-ira.

a. Raparapa
waewae mauī cm

e. Raparapa cm
waewae matau

13. E hia mitarau (cm) te paenga o te kawititanga o tō ringaringa mauī? Tuhia kia kotahi te mati whaiira.

cm

14. E hia mitarau (cm) te paenga o tō kōnui mauī? Tuhia kia kotahi te mati whaiira.

cm

Tō Kura

15. Mātua haere ai koe ki te kura mā runga aha i te nuinga o ngā rā?

- hīkoi (mā raro)
- motukā
- pahi
- tereina
- pahikara
- waka (poti)
- kutarere
- papawīra
- mā hea ake rānei

16. Pēhea nei te roa kia tae atu koe ki te kura, mai i tō kāinga i te nuinga o ngā rā? Tuhia te meneti e pātata ana.

meneti

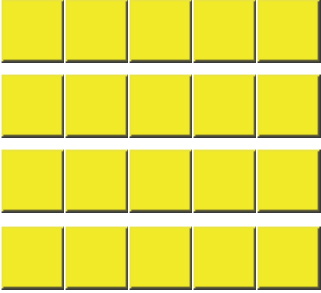
17. He pēhea nei te taumaha o tō pēke kura me ngā kawenga katoa o roto i tēnei rā? Tuhia ngā manokaramu (kg) kia kotahi te mati whaiira.

kg

He Kēmu

18. Pēhea nei tō tere ki te tūhono i ngā pikitia takirua? Pāwhiria te pūtohu "Tīmata", kātahi ka pāwhiri i ētahi tapawhā rite e rua hei hura i ngā pikitia. Mēnā e ōrite ana ngā pikitia, ka noho hura tonu. Me haere tonu tēnei mahi kia huraina katoatia ngā pikitia takirua.

Pāwhiria, ka tīmata ai

19. Pēhea nei tō tere? Pāwhiria te pūtohu kākāriki. Kia huri whero te pūtohu, kia tere tonu tō pāwhiri anō i te pūtohu.

Pāwhiria, ka tīmata ai

20. Pēhea nei te roa ka taea e koe te tū ki tō waewae mauī, me te kati anō i ō karu. Tuhia ngā hēkona.

hēkona

21 a. Pēhea nei te tawhiti o tō tarapeke tū? Tuhia te mitarau e pātata ana.

cm

21 e. I ahu anō tō hūpeke ki tētahi pironga?

Āe

Kāo

Ō Mahi

22 a. Kei te mōhio rānei koe ki te whakatangi i tētahi taonga puoro?

Āe

Kāo

22 e. Tohua ngā taonga puoro e mōhio nā koe ki te whakatangi:

Whiranui

Pūtahoro Pākehā

Pahū

Pūtōrino Pākehā

Kitā

Kōauau

Piana / Papa patooro

Pūtātara Māori

Rehu

Pūtohe

Pūtātara Pākehā

Ukurere

Tōiri

Taonga puoro kē atu. Tuhia:

23 a. He aha te tāima i hoki ai koe ki te moe inapō nei? Tuhia te haurua haora e pātata ana.

: pō

23 e. He aha te tāima i oho ai koe i te ata nei? Tuhia te haurua haora e pātata ana.

: ata

23 h. Ki ōu whakaaro he rawaka ō haora moe inapō nei?

Āe

Kāo

23 i. I whakamahi pūrere tāhiko i tō moenga inapō nei? Hei tauira: pouaka whakaata, waea pūkoro, rorohiko, tīpapa, papatohu ...

- Āe
- Kāo

24. I te rā kura kua pahure tata nei, e hia katoa te wā i pau i a koe ki te whakamahi pūrere whai mata i muri i te kura, i mua i tō wā moe? Tuhia te 15 meneti e pātata ana. Tuhia te kore mēnā karekau he wā whakamahi pūrere whai mata.

hāora meneti

25 a. Ko ēhea o ēnei kua whakamahia e koe **i te wiki kua pahure nei?** (E pai ana kia nui ake i te kotahi ngā mea hei tohu māu.)

- tāu ake waea pūkoro
- YouTube
- Tiki Toka
- Paeāhua (Kapoata)
- Atapaki
- Pukamata
- X (Twitter i mua)
- Pinterest
- Threads
- WhatsApp
- Discord
- ChatGPT
- karekau tētahi o ēnei

25 e. Ko ēhea o ēnei i whakamahia e koe, **inanahi nei, e whā ngā wā motuhake, nui ake rānei?** (E pai ana kia nui ake i te kotahi ngā mea hei tohu māu.)

- tāu ake waea pūkoro
- YouTube
- Tiki Toka
- Paeāhua (Kapoata)
- Atapaki

- Pukamata
- X (Twitter i mua)
- Pinterest
- Threads
- WhatsApp
- Discord
- ChatGPT
- karekau tētahi o ēnei

26. Whakatau tatangia te rahi o te moni kua pau i a koe ki te tākaro tāhiko i te marama kua pahure nei. Ka whai wāhi atu ki te 'tākaro tāhiko', ko ngā momo tākaro ataata i te papatohu, i te rorohiko, i te waea atamai, me ētahi atu pūrere. Hui katoa, ko tō moni, ko te moni nā ō mātua, nā ō kaitiaki, nā tangata kē rānei i hoatu ki a koe.

\$

Ō Whakaaro

27 a. He aha ki a koe te **take matua** e tākaro tāhiko ai te hunga taiohi? Tuhia kia rima ngā kupu, iti iho rānei.

Kāore au i te mōhio

27 e. He aha ki a koe te **pānga matua** o te tākaro tāhiko ki te hunga taiohi? Tuhia kia rima ngā kupu, iti iho rānei.

Kāore au i te mōhio

27 h. Mō ētahi taiohi e mōhio nei au, he whakararu te whakapau moni ki te tākaro tāhiko.

- E kaha whakahē ana
- E whakahē ana
- E whakaae ana
- E kaha whakaae ana

Kāore au i te mōhio

28. Whakaarohia tētahi pakeke e tino pono ana koe. Ko tēhea te whakamārama e tino hāngai ana ki taua tangata?

- Matua, kaitiaki rānei
- Tuakana
- Tipuna
- Matua kēkē
- Kaiako, tētahi atu kaimahi o te kura rānei
- Hoa ā-whānau
- Kaiako hākinakina
- Poutoko hāhi
- Kaumātua
- Tangata kē atu
- Kāore au i te mōhio

29. He aha tō tino tae?

Kāore au i te mōhio / Kāore aku tino tae

30. He aha tō tino kai?

Kāore au i te mōhio / Kāore aku tino kai

31. He aha tō tino hākinakina hei tākaro māu?

Kāore au i te mōhio / Kāore aku tino hākinakina

32. He aha tō tino tākaro ataata?

Kāore au i te mōhio / Kāore aku tino tākaro ataata

33. He aha te mahi e hiahia ana koe ina mutu tō haere ki te kura, ki te wānanga rānei?

Kāore au i te mōhio

34. Kei te pēhea ō piropiro i tēnei rā? Tuhia kia kotahi te kupu.

Kāore au i te mōhio

35. He aha ki a koe te kupu rorotu e kaha karawhiua ana i tēnei wā? (arā, he tikanga kupu hou o te wā kei ngā ngutu o te marea.)

Kāore au i te mōhio

36. Ki hea koe hararei ai, mēnā e wātea ana ngā kōwhiringa katoa?

Kāore au i te mōhio

37. Ko tēhea o ēnei hei whakaatu i ō whakaaro ki te rerekē haere o te āhuarangi?

- He raru kōhukihuki, me wawe tonu te āta tirotiro.
- He raru, me āta tirotiro hei ngā tau e heke mai nei.
- Karekau he raruraru.
- Kāore au i te mōhio.

38. Mēnā kotahi atu anō te pātai hei tuku māu ki ngā ākonga e whakaoti ana i tēnei tatauranga, he aha koia taua pātai rā?

Kāore au i te mōhio

39. Me hoki ki te tirotiro i ō whakautu, kātahi ka waitohu i konei.

E kī ana ahau, he pono aku whakautu ki ngā pātai, ki tāku e mōhio nei.

Tukuna